

27. YIL

DENİZDEN MERHABA

İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Dergisidir.

Ocak-Şubat-Mart 2014 • Sayı: 1

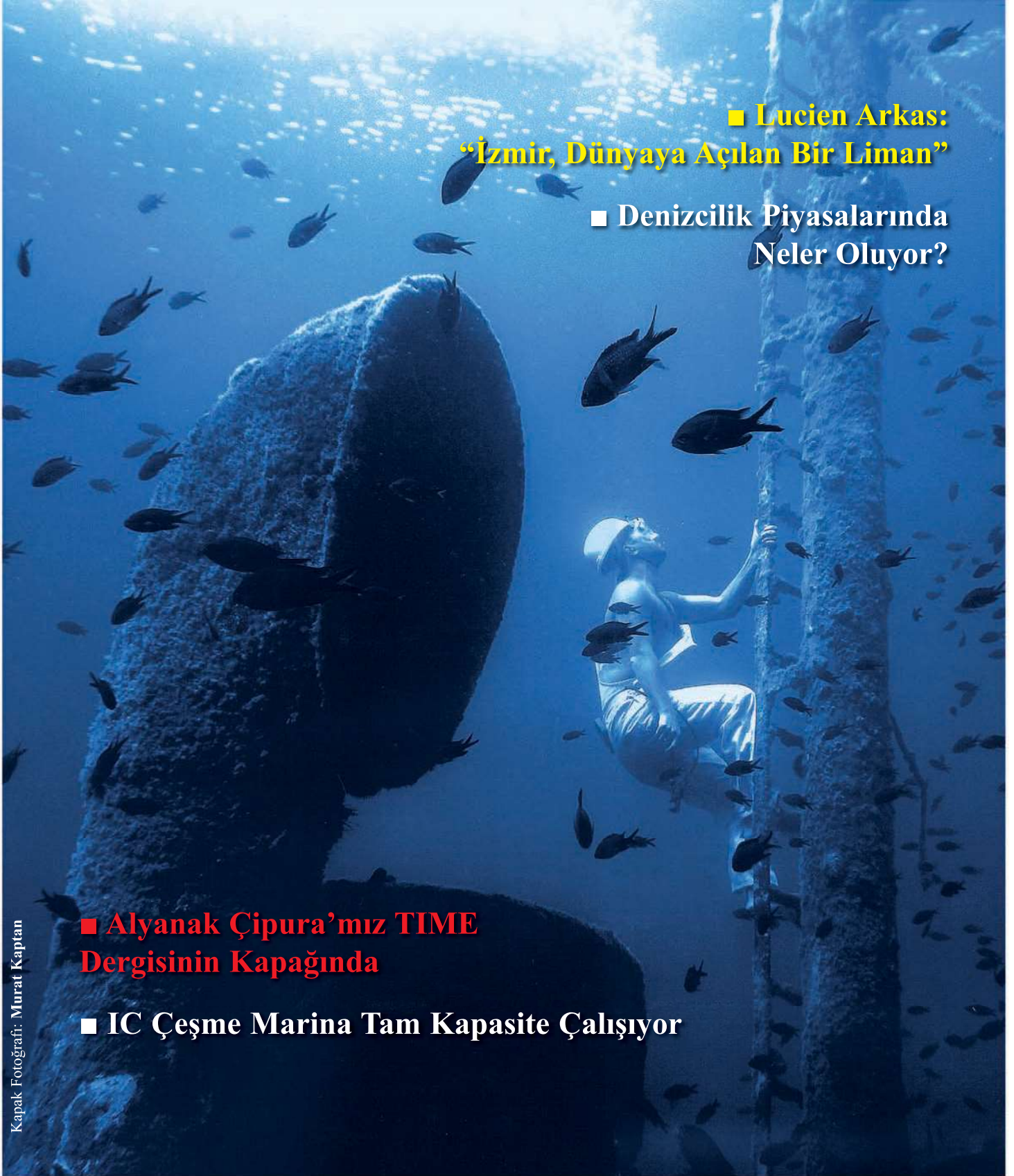
■ **Lucien Arkas:**
“İzmir, Dünyaya Açılan Bir Liman”

■ **Denizcilik Piyasalarında**
Neler Oluyor?

■ **Alyanak Çipura'mız TIME**
Dergisinin Kapağında

■ **İC Çeşme Marina Tam Kapasite Çalışıyor**

Kapak Fotoğrafı: Murat Kaptan

Av. Barış Çalık

Ordino Veya Yük Teslim Belgesi

Son zamanlarda, ithal edilerek deniz yolu ile gelen ve gemilerden tahliye edilerek liman sahasına indirilmiş olan malların, taşımayı gerçekleştirmiş olan taşıyandan alınması gereken ordino veya onun yerini tutan teslim talimatı sorulmaksızın, taşıma belgelerinde şeklen alıcı olarak görülen kimselere teslim edilmesine Gümrük İdaresi ve Liman İşletmesi tarafından izin verildiği ve bu yönde bir eğilim doğduğu, bu yaklaşımın ise taşıyanlar, armatörler ve acenteler tarafından yük üzerindeki muhtemel hukuksal haklarının zayı olması tehlikesi dolayısı ile ciddi yakınma konusu yapıldığı gözlemlenmektedir. Hukuken son derece hatalı, sakıncalı ve gerek liman işletmelerinin gerekse gümrük idarelerinin ciddi hukuki sorumluluğuna yol açabilecek olan bu tartışmalara karşı mülga Denizcilik Müsteşarlığı tarafından doğru ve haklı bir yaklaşımla limanlar tarafından Yük Teslim Belgesi istenilmesi ile ilgili bir düzenleme yapılmış ise de tartışmaların hala devam etmekte olduğu görülmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, deniz yolu ile ülkemiz limanlarına yurt dışından getirilip liman işletmesi tarafından gemilerden tahliye edilerek ardiye sahasına alınan ve alıcısı tarafından fiilen liman kapısından çıkartılma anına kadar (fiili teslim anı) sorumluluğu “taşıyan” üzerinde kalmaya devam eden bu eşyanın, alıcısı tarafından teslim alınarak limandan çıkartılabilmesi için iki ayrı işlem manzumesinin ikmali zorunludur: Bu işlemlerden birincisi, taşıyan ile ilişki kesilmesi bakımından yük alıcısının elindeki konişmentoyu ciro edip bizzat taşıyan veya acentesine ibraz ederek, taşıyan veya acentesinin de mübrez konişmento’yu sahteliği, ciro silsilesinin sağlığı, tarafları ve sonuçları bakımından inceleyip, yük alıcısını gerçek muhatapı olarak kabul etmesini müteakiben, varsa

navlun mukavelesinden ve taşımadan kaynaklanan (navlun, lokal masraflar ve/veya demuraj ücreti, müşterek avarya katılım payı, kurtarma yardım alacağı vs.) tüm haklarının karşılanmasından sonra, malın alıcısına teslimi için liman antrepasına onay ve talimat vermesidir ki bu, yükün taşıyan ile ilişkisinin kesilmesini sağlamaktadır. İkmali zorunlu bir diğer temel işlem ise ithalatçının gümrük makamları ile muhatap olarak gümrük mevzuatı çerçevesinde gerekli prosedürü tamamlayarak, liman işletmesine malın ithali ve teslimi için gümrük bakımından bir engel kalmadığının belgelenmesidir ki bu da yükün gümrük ile ilişkisinin kesilmesini sağlamaktadır.

Gümrük idaresinin aynı zamanda antrepo işletmeciliği yapmakta olduğu 1615 Sayılı eski Gümrük Kanunu zamanında, gümrük idaresinin ifa ettiği bu antrepoculuk faaliyeti nedeniyle yük teslim işlemlerinin yapılması için gümrük idaresince “ordino” talep edilmekte idiyse de gümrük idaresinin artık bilfiil antrepoculuk faaliyetinden çekilerek, sadece asli görevi olan gümrükleme (malın ithalinin yasal koşulları ve vergilendirilmesi) işlemleri yapması esasına dayanan 4458 sayılı yeni Gümrük Kanunu sisteminde sadece antrepoculuk sahasını ilgilendiren ordino belgesinin gümrükçe aranılmasının zorunlu olmaktan çıkartılmış olmasına rağmen, işin antrepo boyutu ile ilgili olarak gerek TTK gerekse Borçlar Kanununun saklama sözleşmesi (Borçlar Kanunu md. 561 – 580) hükümleri bakımından liman antrepo işletmesinin emtiyalı alıcısına teslim edebilmek için taşıyanın teslim muvafakatini araması temel bir hukuksal zorunluluk olmaya devam etmektedir. Zira bu hususta Türk Mahkemelerince verilmiş bulunan pek çok kararda mahkemeler ortak görüş olarak özetle

liman, antrepo işletmelerinin taşıyanların yardımcı şahısları olduğunu, gemiden tahliye edilerek alıcısına teslim edilmek üzere liman antrepo işletmelerine tevdi edilen yüklerin halen taşıyanların hakimiyet alanlarında bulunduğu, taşıyanların yüklerin alıcısına teslimi hususunda açık talimatları olmadığı müddetçe liman antrepo işletmelerinin yükü teslim edemeyeceği, taşıyanların bu konuda açık onayı olmaksızın yükün liman, antrepo işletmesi tarafından alıcısına teslim edilmesi halinde bu teslimi gerçekleştiren liman, antrepo işletmecilerinin hem hukuki hem de cezai sorumluluklarının buldukları yönünde gerekçe belirtmek ile hüküm kurmuşlardır.

Bu itibarla esasen “ordino” veya onun yerini tutan yük teslim belgesi özünde taşıyanlar tarafından liman, antrepo idarelerine hitaben kaleme alınan ve yükün bu belgede belirtilen alıcısına teslim edilmesi yönünde teslim talimatı ve muvafakati olduğundan bahisle, bu belgenin gümrük mevzuatını ve gümrük idaresini değil sadece taşıma-depolama ilişkisini ve liman (antrepo) işletmesini ilgilendiren bir belge olması nedeniyle, yerinde ve haklı bir uygulama ile İdare tarafından yeknesak bir Yük Teslim Belgesi formu hazırlanmış ve limanlarca yük teslimi için bu belgenin aranılması zorunluluğu getirilmiş ve böylece bir yandan yükün fiili teslim anına kadar sorumluluğunu üstlenmiş olan taşıyanların hakları güvence altına alınırken, diğer yandan bilhassa sahtecilik ve buna dayalı kaçakçılığın önü kesilerek gerçek ithalatçının da korunması suretiyle ileride liman işletmeleri ve gümrük idaresinin muhtemel hukuki ve cezai sorumlulukları önemli bir ölçüde bertaraf edilmiş olmaktadır. Zira özünde İdare’nin düzenlemiş olduğu Yük Teslim Belgesi uygulaması, anılan nedenler ile sadece taşıyanları değil aynı zamanda yüklerin gerçek alıcılarını ve muhtemel hatalı teslimlerin önüne geçerek yük alıcılarının menfaatlerini koruyan bir uygulama olmuştur.